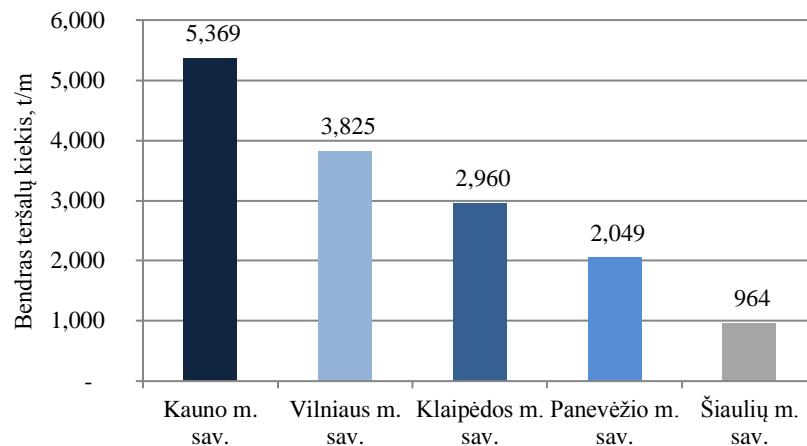

ORO TARŠOS VALDYMAS SAVYVALDYBIŲ LYGMENIU

I SKYRIUS ORO TARŠA SAVIVALDYBĖSE

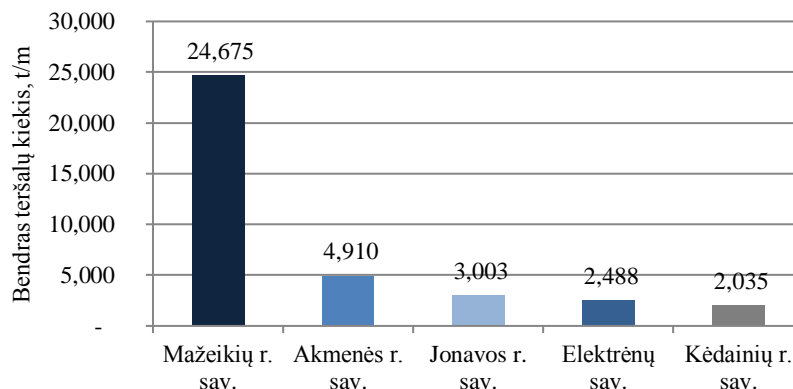
1. Siekiant išanalizuoti labiausiai prie oro taršos didinimo prisidedančias savivaldybes ir pasiūlyti joms priemones, skirtas oro taršai mažinti, atlikta teršalų išmetimų savivaldybių teritorijose analizė. Remiantis analizės rezultatais, pasirinktos reikšmingiausios oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo aspektu savivaldybės.

2. Visų pirma, išanalizuoti penki didžiausi Lietuvos miestai – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio – kaip potencialiai didžiausi teršalų skleidėjai dėl intensyvaus transporto eismo, šilumos ūkio veiklos bei pramonės įmonių veiklos miestų teritorijose (žr. 1 pav.).

1 paveikslas. Teršalų išmetimas į orą didžiausiose Lietuvos miestuose 2016 m.
(Šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA) duomenys)

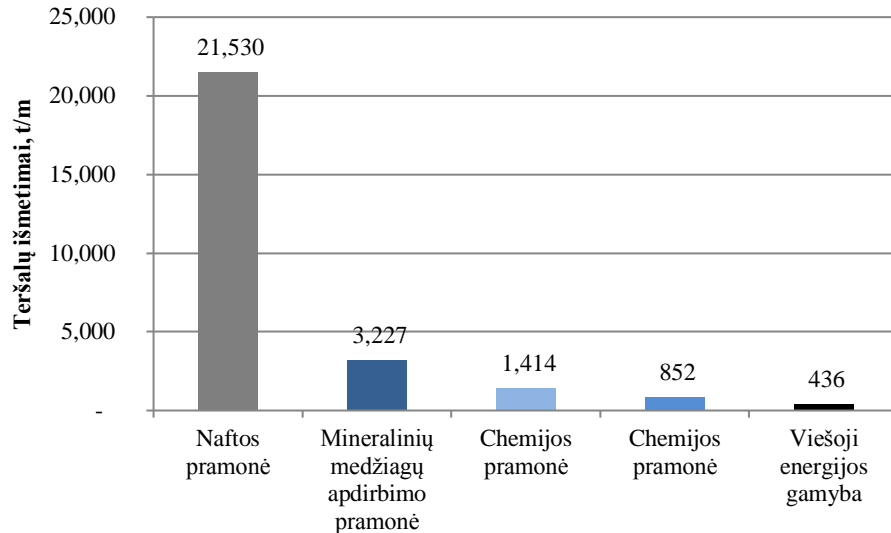
3. Remiantis AAA duomenimis apie teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių, kiekį savivaldybėse 2016 m., išskirtos savivaldybės (išskyrus penkis didžiausius Lietuvos miestus), kurios generuoja didžiausią taršą. Kaip matyti 2 paveiksle, tarp didžiausių taršą generuojančių savivaldybių išsiskiria Mažeikių rajono savivaldybė, kurioje išmestų oro teršalų kiekis beveik du kartus didesnis nei kitose paveiksle parodytose savivaldybėse. Tarp kitų savivaldybių išskirtinos tos, kuriose aktyviai vykdoma pramoninė veikla ir energetikos veikla.

2 paveikslas. Teršalų išmetimas į orą didžiausiose Lietuvos miestuose

(Šaltinis: AAA duomenys)

4. Remiantis AAA pateikiamais Lietuvos oro taršos duomenimis apie reikšmingiausius 2015 m. teršėjus – ūkio subjektus ir nustatius kiekvieno jų veiklos sritį, nustatyta, kad reikšmingiausi teršėjai–ūkio subjektai, priskiriami naftos pramonei, mineralinių medžiagų apdirbimo pramonei, chemijos pramonei ir viešajai energijos gamybai (žr. 3 pav.).

3 paveikslas. Teršalų išmetimas į orą iš stacionarių taršos šaltinių
(Šaltinis: AAA duomenys)

5. Išnagrinėjus teršalų išmetimą didžiausiuose Lietuvos miestuose ir kitose Lietuvos savivaldybėse, taip pat išanalizavus didžiausius teršalų išmetimus pagal ūkio subjektus, savivaldybių priemonių analizei atlikti pasirinktos tokios savivaldybės: Vilniaus miesto savivaldybė, Klaipėdos miesto savivaldybė, Kauno miesto savivaldybė, Panevėžio miesto savivaldybė, Šiaulių miesto savivaldybė, Mažeikių rajono savivaldybė, Jonavos rajono savivaldybė, Akmenės rajono savivaldybė, Kėdainių rajono savivaldybė, Elektrėnų savivaldybė.

6. Analizuoti tokie dokumentai: strateginiai plėtros planai, strateginiai veiklos planai, oro kokybės valdymo programos, atsinaujinančių energijos išteklių plėtros programos, šilumos ūkio plėtros specialieji planai. Analizuotos minėtuose dokumentuose numatytos, tačiau dar neįgyvendintos priemonės.

PIRMASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖJE

7. **Vilniaus miesto 2010–2020 metų strateginiame plėtros plane**, patvirtintame Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2017 m. spalio 25 d. sprendimu Nr.1-1204 „Dėl Vilniaus miesto 2010–2020 metų strateginio plėtros plano atnaujinimo“, numatyti tikslai, prisidedantys prie oro taršos mažinimo, gyvenamojo būsto aplinkos, miesto inžinerinio aprūpinimo sistemos, susisiekimo sistemos plėtros ir aplinkos apsaugos ir efektyvaus atliekų tvarkymo srityse. Siekiant kokybiškos ir patogios gyvenamojo būsto aplinkos iškeltas uždavinys skatinti gyvenamojo būsto ir jo aplinkos atnaujinimą bei efektyvų valdymą, kuris įgyvendinamas tokia, oro taršos mažinimui įtakos turinčia priemone – vykdyti gyvenamojo būsto modernizavimą. Siekiant įgyvendinti uždavinį – modernizuoti ir plėtoti energetikos sistemas, numatyta modernizuoti Vilniaus elektrinę ir rajonines (vietines) katilines, modernizuojant Vilniaus elektrinę (VE–2 ir VE–3), įrengiant azoto oksidų (NO_x) mažinimo priemones, rekonstruojant katilus biokuro deginimui. Siekiant darnios susisiekimo sistemos plėtros, nustatytas uždavinys didinti gyventojų mobilumą visuomeniniu ir bevarikliu transportu. Prie šio uždavinio įgyvendinimo prisideda tokios priemonės įgyvendinimas kaip miesto visuomeninio

transporto maršrutinio tinklo plėtros ir modernizavimo optimizavimas ir užtikrinimas, kuris apima (be kitų veiksmų) visuomeninio transporto parkų atnaujinimą ekologiškais transporto priemonėmis. Kitas uždavinys šiam tikslui pasiekti – skatinti elektromobilių ir kitų netaršių bei efektyviai energiją naudojančių transporto priemonių įsigijimą ir naudojimą. Be to, siekiama mažinti neigiamas transporto eismo pasekmes aplinkos orui pasitelkiant tokią priemonę: mažinti oro užterštumo ir triukšmo nuo transporto eismo poveikį, taikant lanksčius transporto eismo apribojimus labiausiai užterštose miesto vietose pagal oro taršos žemėlapius, informuojant visuomenę apie užterštumo lygį Vilniaus miesto rajonuose ir įsigyjant modernią gatvių dangų valymo techniką. Siekiant užtikrinti aplinkos apsaugą ir efektyvų atliekų tvarkymą, iškeltas uždavinys gerinti oro ir geriamojo vandens kokybę, mažinti triukšmą. Tarp oro gerinimo priemonių išvardintinos: operatyviai vertinti ir prognozuoti oro užterštumo lygius ir pavojus, projektuoti triukšmo, oro užterštumo mažinimo ir geriamojo vandens kokybės gerinimo priemonės ir organizuoti jų įgyvendinimą.

8. **Vilniaus miesto savivaldybės oro taršos mažinimo programoje** nustatytas tikslas ir kiti programos tikslai bei jiems įgyvendinti pasiūlytos priemonės yra skirtos kietųjų dalelių ir azoto oksidų koncentracijoms mažinti. Programos tikslas, susijęs su oro kokybe, yra sukurti miesto atmosferos pažemio oro užterštumo teritorinės sklaidos, emisijų valdymo, prevencinių priemonių planavimo bei trumpalaikės užterštumo prognozės, operatyviai informuojant gyventojus apie pavojus ir prognozavimo sistemas.

9. Vilniaus miesto aplinkos oro kokybės valdymo 2015–2018 metų programoje ir jos įgyvendinimo priemonių plane numatytos tokios pagrindinės priemonės:

9.1. viešojo transporto ir jo infrastruktūros plėtra;

9.2. autotransporto srautų optimizavimas, patrauklumo automobiliu važiuoti į miesto centrą mažinimas;

9.3. darnaus susisiekimo skatinimas, dviračių ir pėsčiųjų takų plėtra;

9.4. gatvių, kiemų ir kitų dangų valymo gerinimas;

9.5. miesto gatvių, aikštelių, privažiavimų dangų remontavimas, asfaltavimas;

9.6. esamų stacionarių taršos šaltinių taršumo mažinimas;

9.7. sustiprinti oro taršos prevencijos administravimą, rengiant projektavimo sąlygas, vykdant statybos darbus bei pripažįstant objektus tinkamais naudoti, būtų laikomasi aplinkosaugos reikalavimų;

9.8. oro kokybės stebėseną, taršos šaltinių vertinimas, modeliavimas, oro taršos žemėlapių rengimas;

9.9. visuomenės informavimas apie aplinkos oro užterštumą.

10. Siekiant padidinti atsinaujinančių išteklių energijos dalį bendrajame galutiniame energijos vartojime, **Vilniaus miesto savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plane**, patvirtintame Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 4 d. sprendimu Nr. 1-2242 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano tvirtinimo“ (toliau – Vilniaus miesto savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas), numatyti tikslai: sumažinti kuro ir energijos poreikius didinant jos vartojimo efektyvumą; plėtoti atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) naudojimą; rinkti AEI gamybos ir naudojimo duomenis; šviesti visuomenę apie AEI plėtros naudą. Numatytos priemonės kiekvienam Vilniaus miesto savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plane numatytam tikslui pasiekti:

10.1. vykdyti daugiabučių namų modernizaciją;

10.2. modernizuoti visuomeninės paskirties pastatus;

10.3. įvesti naują elektra varomą viešojo transporto priemonę į Vilniaus miesto savivaldybės viešojo transporto susisiekimo sistemą;

10.4. organizuoti ekologiško vairavimo mokymus naujesnes nei 10 metų amžiaus transporto priemones eksploatuojantiems vairuotojams (600 vairuotojų);

10.5. pakeisti savivaldybės ir jos valdomų įmonių turimas transporto priemones naujomis, kurioms eksploatuoti reikalingos mažesnės kuro sąnaudos ir kurios atitinka Euro5 ir Euro6 standartų reikalavimus;

10.6. taikyti energinio efektyvumo reikalavimus su energijos vartojimu susijusioms prekėms ir paslaugoms viešuosiuose pirkimuose;

10.7. senų nusidėvėjusių elektros prietaisų pakeitimas naujais, taupiai energiją vartojančiais įrenginiais;

10.8. judesiui jautrių šviesos jungiklių koridoriuose ir neintensyviai naudojamose patalpose įrengimas visuomeninės paskirties pastatuose;

10.9. senų, susidėvėjusių šviestuvų pakeitimas naujais šviesą spinduliuojančių diodų (LED) technologiją naudojančiais šviestuvais;

10.10. parengti ir patvirtinti savivaldybės tarybos sprendimus dėl AEI plėtros veiksmų plano patvirtinimo, atsakingų institucijų, asmenų paskyrimo, priemonės įgyvendinančių projektų inicijavimo ir rengimo;

10.11. parengti ir patvirtinti savivaldybės AEI naudojimo plėtros finansavimo programą ir jų lėšų panaudojimo tvarkos aprašą;

10.12. įgyvendinti kompleksinių transporto sistemos organizavimo sprendimus (Park + Ride, Bike + Ride ir kt.)⁶

10.13. planuoti aukšto ir žemo intensyvumo transporto ir pėsčiųjų zonas, riboti sunkiųjų transporto priemonių srautus ir pan.;

10.14. planuoti teritorijas, atsižvelgiant į gyventojų poreikius, t.y. kad prekių/paslaugų teikėjai būtų kuo arčiau prekių/paslaugų gavėjų;

10.15. plėsti įstaigų teikiamų elektroninių paslaugų spektrą, siekiant sumažinti gyventojų kelionių poreikį;

10.16. sudaryti sąlygas ekologiško transporto – dviračių, elektromobilių – naudojimui, t. y. projektuoti ir statyti dviračių takus, organizuoti elektromobilių krovimo stotelių atsiradimą;

10.17. optimizuoti visuomeninio transporto maršrutus;

10.18. Vilniaus miesto savivaldybės kelių ir gatvių būklės gerinimas ir priežiūros užtikrinimas;

10.19. įgyvendinti Nacionalinį šilumos ūkio plėtros planą;

10.20. skatinti projektus, užtikrinančius pramonės vartotojų aprūpinimą šilumos energija maksimaliai panaudojant AEI;

10.21. skatinti projektus, kuriais būtų didinamas AEI naudojimas ne centralizuoto šilumos tiekimo (toliau – CŠT) sektoriuje (15,48 MW šilumos siurblių, 10 080 m² saulės kolektorių);

10.22. įdiegti 700 kW saulės fotovoltinių jėgainių viešosios paskirties pastatuose;

10.23. išnagrinėti galimybes duomenų, susijusių su AEI gamyba ir vartojimu, rinkimo ir apdorojimo sistemai sukurti;

10.24. sukurti duomenų, susijusių su AEI gamyba ir vartojimu, rinkimo ir apdorojimo sistemą.

10.25. dalyvauti tarptautinėse programose ir projektuose;

10.26. skelbti informaciją apie AEI naudojimo plėtros veiksmų plano tikslus, uždavinius ir priemones, jų įgyvendinimą periodiniuose leidiniuose, savivaldybės internetinėje svetainėje, leidžiant kitus informacinius leidinius;

10.27. skelbti informaciją apie AEI naudojimo plėtros paramos schemas, finansavimo galimybes;

10.28. įgyvendinti parodomuosius projektus ir viešinti informaciją apie šių projektų įgyvendinimo eigą, rezultatus;

10.29. organizuoti kampanijas, renginius, skirtas darnios energetikos propagavimui.

11. **Vilniaus miesto savivaldybės šilumos ūkio specialiajame plane**, patvirtintame Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 8 d. sprendimu Nr. 1-1200 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės šilumos ūkio specialiajame plano patvirtinimo“, numatyta, kad CŠT zonoje naujai statomiems, rekonstruojamiems arba kapitaliai pertvarkomiems pastatams šilumos tiekimą numatyti iš CŠT; statiniams, kurių šilumos poreikiai iki 0,01 MW, numatyti šildymą naudojant elektrą; **neleidžiama** statyti, įrengti lokalių kietojo, skystojo ir dujinio kuro katilinių, dujinį kurą deginančių prietaisų, naudojamų patalpų šildymui ir karštam vandeniui ruošti. Konkurencinėje zonoje (mažas CŠT išvystymas) nauji vartotojai patys pasirenka labiausiai jiems tinkamą aprūpinimo šiluma būdą, bet **neleidžiama** statyti, įrengti kietojo ir skystojo kuro katilinių. Šildymo deginant gamtines dujas

zonoje, rengiant konkrečių objektų projektus, naujai statomiems, rekonstruojamiems arba kapitaliai pertvarkomiems pastatams aprūpinimą šiluma numatyti iš individualių gamtinėmis dujomis kūrenamų katilinių; *neleistina* statyti, įrengti kietojo ir skystojo kuro katilinių, išskyrus atvejus, kai šilumos gamybai planuojama panaudoti AEI. Tuo metu nesuformuotų šilumos tiekimo aspektu teritorijų zonoje aprūpinimo šiluma būdas neregamentuojamas.

ANTRASIS SKIRSNIS ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖJE

12. **Kauno miesto strateginiame plėtros plane iki 2022 metų**, patvirtintame Kauno miesto savivaldybės tarybos 2015 m. balandžio 2 d. sprendimu Nr. T-127 „Dėl Kauno miesto strateginiame plėtros plane iki 2022 metų patvirtinimo“, yra numatyti uždaviniai, prisidėsiantys prie oro taršos mažinimo, ir jų įgyvendinimui numatytos priemonės (žr. 1 lent.). Kaip matyti 1 lentelėje, pagrindiniai prie oro taršos mažinimo prisidedantys uždaviniai apima energijos vartojimo efektyvumo, susisiekimo infrastruktūros, visuomeninio transporto plėtros, aplinkos tausojimo aspektus. **Kauno miesto savivaldybės 2017-2019 metų strateginiame veiklos plane**, patvirtintame Kauno miesto savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 7 d. sprendimu Nr. T-12 „Dėl Kauno miesto savivaldybės 2017-2019 metų strateginiame veiklos plano patvirtinimo“, 1 lentelėje išvardintiems uždaviniams yra nustatyti vertinimo kriterijai 2017-2019 metams.

1 lentelė. Kauno miesto strateginiame plėtros plane iki 2022 metų numatyti su oro taršos mažinimu susiję uždaviniai ir priemonės

Uždaviniai	Numatytos priemonės, skirtos oro taršai mažinti
Didinti energetikos sistemų ir energijos suvartojimo efektyvumą	Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas) įgyvendinant energinio efektyvumo didinimo programą Šilumos gamybos efektyvumo didinimas ir plėtra
Užtikrinti kokybišką susisiekimo infrastruktūrą	Tranzitinio eismo srautų minimizavimas tiesiant aplinkkelius
Plėtoti visuomeninio ir bevariklio transporto sistemas	Aplinkos neteršiančio transporto plėtra Viešojo transporto infrastruktūros įrengimas ir atnaujinimas (tarp kitų priemonių – troleibusų infrastruktūros plėtra)
Saugoti ir tausoti aplinką, plėtoti efektyvų komunalinių atliekų tvarkymą	Aplinkos kokybės gerinimo programų rengimas ir įgyvendinimas Kauno miesto aplinkos oro kokybės programos rengimas ir įgyvendinimas Visuomenės švietimas aplinkos apsaugos bei atliekų tvarkymo srityse

(Šaltinis: Kauno miesto strateginis plėtros planas iki 2022 metų)

13. Remiantis atnaujintu **Kauno miesto mikrorajonų šilumos tiekimo specialiuoju planu**, patvirtintu Kauno miesto savivaldybės tarybos 2016 m. gegužės 3 d. sprendimu Nr. T-203 „Dėl Kauno miesto mikrorajonų šilumos tiekimo specialiojo plano atnaujinimo patvirtinimo“, CŠT zonoje statant ar rekonstruojant pastatus numatomas aprūpinimas šiluma iš CŠT sistemos. Šioje zonoje statomą ar rekonstruojamą pastatą gali būti numatyta aprūpinti šiluma iš vietinių šilumos šaltinių, taikant prioritetą gamtinių dujų kurui, tačiau tik nustatytais plane atvejais. Mišrioje zonoje, kurioje šiluma aprūpinama naudojant gamtines dujas, statant naujus pastatus, statytojo pasirinkimu galimas aprūpinimas šiluma iš CŠT sistemos arba iš vietinių (individualių) katilinių, kūrenamų gamtinėmis dujomis. Pasirinkus individualų šildymo būdą, poveikis aplinkai neturi viršyti leistinų normų. Ne CŠT zonoje esami ir nauji vartotojai aprūpinami šiluma iš vietinių šilumos šaltinių, o prioritetiniu kuru laikomos gamtinės dujos, *nerekomenduojamas* kietojo kuro deginimas. Pabrėžtina, kad elektros, geoterminės energijos ir kiti ekologiškai švarūs šilumos šaltiniai galimi visoje savivaldybės teritorijoje. Gyvenamieji vieno ir dviejų butų pastatai gali būti aprūpinami šiluma iš vietinių šilumos šaltinių visoje Kauno miesto savivaldybės teritorijoje. Tai reiškia, jog vieno ar dviejų butų namų ūkiai nėra įpareigoti prisidėti prie oro taršos mažinimo pasirenkant mažiau taršias kuro rūšis.

14. **Kauno miesto atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksų plane**, patvirtintame Kauno miesto savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr. T-475 „Dėl Kauno miesto atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksų plano patvirtinimo“, numatytos priemonės, skatinančios AEI naudojimą. Šios priemonės yra skirtos saulės energijos, geoterminės energijos naudojimo skatinimui, žmonių informavimui, AEI naudojimo savivaldybės ir jai pavaldžių įmonių pastatuose valdymo aspektams tobulinti, elektromobilių įkrovimo stotelių plėtrai.

TREČIASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE

15. **Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2020 metų strateginiame plėtros plane**, patvirtintame Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T2-79 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2020 metų strateginio plėtros plano patvirtinimo“, yra numatytas tikslas racionaliai vystyti miesto infrastruktūrą. Šiam tikslui pasiekti tarp kitų uždavinių, išskirtini su oro taršos mažinimu susiję uždaviniai ir jiems įgyvendinti skirtos priemonės (žr. 2 lent.). Pažymėtina, kad uždaviniai yra skirti darnaus judumo, inžinerinės infrastruktūros, energijos taupymo ir AEI naudojimo ir taršos prevencinėms sritims. Tarp priemonių išskirtinos priemonės, susijusios su transporto priemonių parko vystymu, nuotekų sistemos tobulinimu, viešųjų pastatų energijos taupymu ir visuomenės informavimu.

2 lentelė. Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2020 metų strateginiame plėtros plane numatyti su oro taršos mažinimu susiję uždaviniai ir numatytos priemonės

Uždaviniai	Numatytos priemonės, skirtos oro taršai mažinti
Įdiegti darnaus judumo principus susisiekimo sistemoje	Sudaryti sąlygas naujų ekologiškų viešojo transporto rūšių atsiradimui Skatinti ekologiško individualaus transporto plėtrą įrengiant elektromobilių zonas
Diegti energijos taupymo ir atsinaujinančių energijos išteklių sistemas	Parengti ir įgyvendinti atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo plėtros planą Skatinti diegti energijos taupymo ir atsinaujinančių energijos išteklių sprendimus statant naujus viešosios paskirties pastatus Renovuoti viešosios paskirties pastatus didinant energijos vartojimo efektyvumą Rekonstruoti AB „Klaipėdos energija“ Klaipėdos rajoninę katilinę, įrengiant naują biokuro katilą su kondensaciniu ekonomizeriu Parengti viešojo transporto – elektrobuses plėtros Klaipėdos mieste programą Didinti ekologiško kuro naudojimą miesto viešajame transporte
Vykdyti prevencines aplinkosaugos priemones	Vykdyti prevencines priemones, siekiant neviršyti leistinų oro taršos kietosiomis dalelėmis (KD10) normatyvų Vykdyti visuomenės aplinkosauginį švietimą

(Šaltinis: Klaipėdos miesto savivaldybės 2013–2020 metų strateginis plėtros planas)

16. **Klaipėdos miesto savivaldybės 2017–2019 metų strateginiame veiklos plane**, patvirtintame Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T2-290 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, numatyta, kad siekiant geresnės oro kokybės, „reikia mažinti eismo srautus, todėl labai svarbu išvystyti susisiekimo viešuoju transportu infrastruktūrą bei maršrutus, propaguoti naudojimąsi ne individualiu automobiliu, o viešuoju transportu, pėsčiomis, dviračiu“, „labai svarbu pritaikyti susisiekimo infrastruktūrą pėstiesiems, dviratininkams ir sudaryti saugias eismo sąlygas visiems eismo dalyviams“.

17. **Klaipėdos miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2017–2021 m. programoje**, patvirtintoje Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T2-291 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2017–2021 m. programos patvirtinimo“, vienu iš Klaipėdos miesto savivaldybės teritorijoje tiriamų komponentų yra aplinkos oras.

18. Pagal Klaipėdos miesto savivaldybės pateiktą informaciją, Klaipėdos miesto savivaldybė nerengia **Klaipėdos miesto savivaldybės oro taršos mažinimo programos**, kadangi jau kelerius metus neviršija teršalų koncentracijų aplinkos ore ribinių verčių.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖJE

19. **2015–2024 metų Šiaulių miesto strateginio plėtros plane**, patvirtintame 2016 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. T-325 „Dėl 2015–2024 metų Šiaulių miesto strateginio plėtros plano patvirtinimo“, yra numatytas prioritetas kurti saugų miestą, t. y. „kurti draugišką gamtai kokybišką gyvenamąją aplinką“. Analizuojant iškeltus tikslus oro taršos mažinimo kontekste, išskirtinas siekis vystyti ir puoselėti gyvenamąją ir viešąją aplinką, patrauklią gyventi, dirbti, tobulėti, kuris pasiekiamas įgyvendinant tokius uždavinius, susijusius su oro taršos mažinimu:

19.1. skatinti patogaus ir energetiškai efektyvaus būsto plėtrą, kuri apima būsto renovavimą;

19.2. atnaujinti ir plėsti sporto objektų infrastruktūrą mieste, mažinant šilumos energijos sunaudojimą sporto įstaigose;

19.3. atnaujinti socialinių paslaugų įstaigų pastatus ir plėsti socialinio būsto fondą, mažinant šilumos energijos sunaudojimą socialinių paslaugų įstaigose;

19.4. gerinti sveikatos įstaigų infrastruktūrą ir didinti pastatų energetinį efektyvumą, mažinant šilumos energijos sunaudojimą sveikatos įstaigose;

19.5. didinti švietimo įstaigų pastatų energetinį efektyvumą, mažinant šilumos energijos sunaudojimą švietimo įstaigose;

19.6. didinti kultūros įstaigų pastatų energetinį efektyvumą, mažinant šilumos energijos sunaudojimą kultūros įstaigose.

20. Kitas tikslas, iškeltas 2015–2024 metų Šiaulių miesto strateginiame plėtros plane, yra sukurti ir išlaikyti patogią, draugišką aplinkai, visiems prieinamą ir saugią susisiekimo sistemą, įgyvendinant tokį uždavinį – mažinti transporto neigiamą poveikį aplinkai, kuriant tinkamą infrastruktūrą, mažinant automobilių spūstis miesto centre, dengiant gatves asfaltu.

21. **Šiaulių miesto strateginiame veiklos plane 2017–2019 metams**, patvirtintame Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T-4 „Dėl Šiaulių miesto strateginio veiklos plano 2017–2019 metams patvirtinimo“, nurodoma, kad siekiant užtikrinti efektyvią rajono viešąją bei energetinę infrastruktūrą, bus atliekami jos modernizavimo darbai, efektyvinant šilumos energijos suvartojimą, skatinant alternatyvių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, gamybą ir skirstymą Šiaulių rajone, įgyvendinant kitas veiklas, kurios prisidėtų prie tausaus energijos vartojimo.

22. **Patikslintoje aplinkos oro kokybės valdymo Šiaulių mieste programoje** ir jos įgyvendinimo priemonių plane, patvirtintame Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T-384 „Dėl patikslintos aplinkos oro kokybės valdymo Šiaulių mieste programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“, iki 2020 m. yra numatytos dvejų tipų priemonės: techninės ir organizacinės. Techninės priemonės apima priemones, skirtas gatvių priežiūrai, oro kokybės stebėsenai, įsigyjant reikiamus įrenginius, parengiant būtinus planus. Organizacinės priemonės apima priemones, skirtas visuomenei informuoti ir šviesti, taip pat stebėsenai ir kontrolei (žr. 3 lent.).

3 lentelė. Patikslintoje aplinkos oro kokybės valdymo Šiaulių mieste programoje ir jos įgyvendinimo priemonių plane numatytos priemonės

Priemonių tipas	Numatytos priemonės, skirtos oro taršai mažinti
Techninės	Įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą priemonę „Aplinkos oro kokybės gerinimas“, įsigyti inovatyvių technologijų gatvių/šaligatvių valymo mašinas Įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą priemonę „Aplinkos oro kokybės gerinimas“, atnaujinti Šiaulių miesto aplinkos oro kokybės stebėsenos įrangą Pavasarinio purvo valymo metu statyti stovėjimą draudžiančius ženklus porinėmis/neporinėmis dienomis

Priemonių tipas	Numatytos priemonės, skirtos oro taršai mažinti
	Vykdyti intensyvesnį gatvių plovimą Parengti eismo organizavimo planą oro taršos mažinimo aspektu ir jį įgyvendinti Parengti Judumo planą ir jį įgyvendinti Prie gatvių sodinti želdinius
Organizacinės	Įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą priemonę „Aplinkos oro kokybės gerinimas“, vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones Įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą priemonę „Aplinkos oro kokybės gerinimas“, parengti aplinkos oro kokybės gerinimo programą Įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą priemonę „Aplinkos oro kokybės gerinimas“, atlikti Šiaulių miesto individualių namų inventorizaciją Dalyvauti Šiaulių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos organizuojamuose reiduose Teikti individualių namų gyventojams palyginamąją informaciją ekonominiu, aplinkosauginiu, sveikatos požiūriu apie skirtingų kuro rūšių (dujų, malkų, anglių, elektros ir t.t.) naudojimą Internetinėje svetainėje skelbti aplinkos oro taršos indeksą, teikiant informaciją apie užteršto oro pavojus, prevenciją

(Šaltinis: Patikslinta aplinkos oro kokybės valdymo Šiaulių mieste programa ir jos įgyvendinimo priemonių planas)

23. Pažymėtina, kad Šiaulių miesto savivaldybė nėra parengusi atsinaujinančių išteklių energijos plėtros programos, kadangi vertinant programos rengimo reikalavimus ir nustatytus pasiekti tikslus, buvo konstatuota, kad Šiaulių mieste šie tikslai bus pasiekti esant dabartinei išvystymo būklei šioje srityje.

24. **Energijos rūšies parinkimo ir panaudojimo Šiaulių mieste specialiajame plane**, patvirtintame Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2015 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. T-198 „Dėl Energijos rūšies parinkimo ir panaudojimo Šiaulių mieste specialiojo plano ir reglamento koregavimo patvirtinimo“ numatyti tam tikri apribojimai dėl kuro pasirinkimo, sąlygoti oro teršalų koncentracijų. Dalyje CŠT zonos teritorijos *neleistina* įrengti kietojo, skystojo ir dujinio kuro katilinių, nes šioje zonoje jau šiuo metu aplinkos oro užterštumas tiek kietosiomis dalelėmis, tiek azoto dioksidu viršija nustatytas ribines aplinkos oro užterštumo vertes arba yra artimas joms. Kitoje CŠT zonos teritorijos dalyje dėl padidintos kietųjų dalelių koncentracijos, kuri viršija paros ribinę vertę, *neleistina* įrengti kieto kuro (tame tarpe ir biokuro) katilinių. Tuo metu didžiojoje teritorijos dalyje nagrinėjant ne CŠT aprūpinimo šiluma būdą suteikiama pirmenybė ekologiškai švariems energijos šaltiniams (išskyrus kietąjį biokurą) bei gamtinių dujų kurui. Planuojant šiose zonose įrengti kietojo biokuro katilines, būtina papildomai įrengti ne mažesnio 85 proc. efektyvumo dūmų valymo nuo kietųjų dalelių įrenginius. Konkurencinės zonos teritorijose, kuriose vidutinė metinė kietųjų dalelių koncentracija viršija ribinę aplinkos oro užterštumo vertę, *neleistina* įrengti kieto kuro (tarp jų biokuro) katilinių. Tuo metu teritorijose, kuriose vidutinė metinė kietųjų dalelių (KD₁₀) koncentracija ribinių aplinkos oro užterštumo verčių neviršija, nagrinėjant ne CŠT aprūpinimo šiluma būdą, suteikiama pirmenybė ekologiškai švariems energijos šaltiniams (išskyrus kietąjį biokurą) bei gamtinių dujų kurui. Planuojant šiose zonose įrengti kietojo kuro (tame tarpe ir biokuro) katilines, būtina papildomai įrengti ne mažesnio 85 proc. efektyvumo dūmų valymo nuo kietųjų dalelių įrenginius. Tokie pat apribojimai taikomi šilumos gamybos naudojant gamtines dujas zonose. Ne CŠT aprūpinimo šiluma zonoje esami ir nauji vartotojai aprūpinami šiluma iš vietinių ir individualių šilumos šaltinių, nenustatant jokių papildomų reikalavimų.

PENKTASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖJE

25. **Panevėžio miesto plėtros 2014–2020 metų strateginiame plane**, patvirtintame Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2013 m. spalio 10 d. sprendimu Nr. 1-280 „Dėl Panevėžio miesto plėtros 2014–2020 metų strateginio plano patvirtinimo“, yra numatytas prioritetas, kurio įgyvendinimui numatyti tikslai, uždaviniai ir priemonės prisidės prie oro taršos mažinimo – darni miesto teritorijų ir infrastruktūros plėtra. Pažymėtina, kad nustatyti tikslai apima miesto inžinerinės infrastruktūros plėtros ir aplinkos kokybės išsaugojimo ir gerinimo siekius (žr. 4 lent.).

4 lentelė. Panevėžio miesto plėtros 2014–2020 metų strateginiame plane numatyti uždaviniai ir priemonės

Tikslai	Uždaviniai	Numatytos priemonės, prisidedančios prie oro taršai mažinimo
Modernizuoti ir plėsti miesto inžinerinę infrastruktūrą	Atnaujinti ir plėsti energetikos infrastruktūrą	Panevėžio miesto rajoninės katilinės RK-1 modernizavimas, įvedant į eksploataciją pirmą 12 MW šiluminės galios biokuro katilą Panevėžio miesto rajoninės katilinės RK-1 modernizavimas, įvedant į eksploataciją antrą 12 MW šiluminės galios biokuro katilą Miesto apšvietimo sistemų efektyvumo didinimas Miesto daugiabučių renovacija Remti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo, energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones viešuosiuose pastatuose ir daugiabučiuose namuose
Išsaugoti ir gerinti aplinkos kokybę	Numatyti ir vykdyti aplinką tausojančias priemones	Vykdyti aplinkos taršos mažinimo priemones Vykdyti Panevėžio miesto aplinkos monitoringą pagal parengtą ir patvirtintą programą Gatvių valymo technologijų gerinimas Panevėžio mieste Panevėžio miesto savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programos parengimas ir priemonių įgyvendinimas
	Sudaryti prielaidas ekologinio transporto plėtrai	Įrengti elektromobilių įkrovimo infrastruktūrą, skatinant ekologiško transporto naudojimą Atnaujinti ekologiško viešojo transporto priemones

(Šaltinis: Panevėžio miesto plėtros 2014-2020 metų strateginis planas)

26. **Panevėžio miesto savivaldybės 2017–2019 metų veiklos plane**, patvirtintame Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. 1-30 „Dėl Panevėžio miesto savivaldybės 2017–2019 metų veiklos plano patvirtinimo“, siekiant užtikrinti švaresnį orą mieste, numatyta: rengti ir vykdyti aplinkos oro kokybės valdymo priemonių planą, atlikti detalius oro kokybės tyrimus, surinkti gatvių valymo atliekas, informuoti gyventojus apie galimybes prisidėti prie aplinkos oro taršos mažinimo, atnaujinti gatvių valymo automobilius.

27. **Panevėžio miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2015–2019 m. programoje**, patvirtintoje Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 1-12 „Dėl Panevėžio miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2015–2019 m. programos patvirtinimo“, yra išskeltas uždavinys – vykdyti Panevėžio miesto savivaldybės oro būklės monitoringą. Panevėžio miesto savivaldybėje nėra šiuo metu galiojančios oro kokybės valdymo programos. Siekiant sumažinti išmetamų teršalų kiekius į aplinką, numatyti priemonės, kad nebūtų viršijamos nustatytos aplinkos oro kokybės normos, užtikrinti švaresnį orą mieste, bus atliekami aplinkos oro užterštumo lygio Panevėžio mieste detalūs tyrimai ir parengtas **Panevėžio miesto aplinkos oro kokybės valdymo programa bei įgyvendinimo priemonių 2019–2024 metų planas**.

28. **Panevėžio miesto šilumos ūkio specialiojo plano aiškinamajame rašte**, patvirtintame Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2003 m. rugsėjo 25 d. sprendimu Nr. 1-7-9 „Dėl Panevėžio miesto šilumos ūkio specialiojo plano aiškinamojo rašto patvirtinimo“, numatyta, kad Panevėžio miesto savivaldybei, atstovaujančiai tiek vartotojus, tiek šilumos tiekimo įmonę, apsimoka visose nustatytose zonose išlaikyti dabartinį šilumos tiekimo būdą – CŠT. Dėl šios priežasties esminėmis šilumos ūkyje taikomomis priemonėmis turėtų būti laikomos priemonės, skirtos oro taršai iš CŠT ūkio (tiksliau katilinių) mažinti.

29. Siekiant didinti AEI dalį bendrame energijos suvartojime ir tokiu būdu prisidėti prie oro taršos mažinimo, **Panevėžio miesto savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo, plėtros ir aplinkos apsaugos galimybių studijoje**, atliktoje 2013 m. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos užsakymu, yra siūlomos tokios priemonės, susijusios su oro taršos mažinimu ir oro kokybės gerinimu:

29.1. daugiabučių renovacija, mažinant šiluminės energijos sąnaudas;

29.2. visuomeninių pastatų renovacija, mažinant pastatuose suvartojamos energijos sąnaudas;

29.3. gatvių ir viešųjų erdvių apšvietimo lempučių keitimas bei miesto apšvietimo sistemos automatinio reguliavimo sistemos diegimas;

- 29.4. į judesį reaguojančių apšvietimo reguliavimo sistemų visuomeniniuose pastatuose įrengimas;
- 29.5. Panevėžio miesto įmonių informavimo apie esančias galimybes, elektros energijos iš AEI gamyboje, projektas;
- 29.6. elektromobilių krovimo infrastruktūros įrengimas;
- 29.7. ekologiškų viešojo transporto priemonių skaičiaus didinimas;
- 29.8. dviračių naudojimo skatinimas ir infrastruktūros plėtra;
- 29.9. žaliųjų zonų plėtra ir esamų atnaujinimas;
- 29.10. papildomų oro taršos matavimo stotelių įrengimas;
- 29.11. visuomenės informavimo priemonių parengimas ir įgyvendinimas.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE

30. **Jonavos rajono ilgalaikiame strateginiame plėtros plane iki 2021 m.**, patvirtintame Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. 1 TS – 186 „Dėl Jonavos rajono ilgalaikio strateginio plėtros plano iki 2021 m. patvirtinimo“, yra numatyti prioritetai, tikslai ir uždaviniai, susiję su aplinkos oro kokybe (žr. 5 lent.). Oro kokybės gerinimo siekiama per dviejų prioritetų prizmę – progresyvios ir konkurencingos ekonomikos ir darnios aplinkos ir gamtos išteklių priežiūros. Pirmasis iš išvardintų prioritetas aplinkos oro kokybės kontekste apibūdinamas tokiu tikslu – susisiekimo infrastruktūros priežiūra ir modernizavimas. Antrasis iš išvardintų prioritetas aplinkos oro kokybės kontekste apibūdinamas tokiais tikslais: subalansuotos ir sveikos aplinkos Jonavos rajono savivaldybės teritorijoje siekimas ir energetikos ir šilumos ūkio modernizavimas. Siekiant gerinti oro kokybę Jonavos rajone, dėmesys sutelkiamas į susisiekimą, energetiką ir numatytų programų įgyvendinimą.

5 lentelė. Jonavos rajono ilgalaikiame strateginiame plėtros plane iki 2021 m. numatyti su oro taršos mažinimu susiję uždaviniai ir numatytos priemonės

Uždaviniai	Numatytos priemonės, skirtos oro taršai mažinti
Gerinti ir plėtoti viešųjų erdvių infrastruktūrą	Įrengti ir atnaujinti pėsčiųjų ir dviračių takus Jonavos rajono savivaldybėje Įrengti riedučių ir bėgimo trasas ir modernizuoti jų infrastruktūrą
Plėtoti ir modernizuoti susisiekimo infrastruktūrą	Atnaujinti Jonavos autobusų parką Rekonstruoti Jonavos rajono miestų, miestelių ir kaimų gatves, tiesti naujas gatves, taip pat įrengti apšvietimą ir lietaus kanalizaciją Rekonstruoti Jonavos rajono miestų, miestelių ir kaimų gatvių sankryžas Tobulinti Jonavos rajono savivaldybės žvyrkelių dangas, dalį gruntinių kelių rekonstruoti į žvyrkelius Asfaltuoti Jonavos rajono savivaldybės žvyrkelius bei gatves su žvyro ir grunto danga Atnaujinti automobilių stovėjimo aikštelių infrastruktūrą, įrengti naujas automobilių stovėjimo aikšteles
Mažinti taršos poveikį aplinkai (tyrimai, projektavimas, įgyvendinimas)	Įgyvendinti aplinkos oro valdymo programas
Didinti visuomenės informavimą ir ugdyti ekologiškai maistančią visuomenę	Įgyvendinti aplinkos monitoringo programas Įgyvendinti aplinkosauginės visuomenės švietimo programas Organizuoti aplinkosauginius renginius Prenumeruoti aplinkosauginius leidinius rajono švietimo ir ugdymo įstaigoms
Atstatyti gamtinius išteklius	Įgyvendinti Jonavos rajono Aplinkos apsaugos strategijos priemones
Modernizuoti katilines ir šilumos tiekimo tinklus.	Įrengti 20 MW biokuro vandens šildymo katilą

(Šaltinis: Jonavos rajono ilgalaikis strateginis plėtros planas iki 2021 m.)

31. Kaip nurodyta **Jonavos rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programoje 2017–2021 m.**, patvirtintoje 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. 1TS-324 „Dėl Jonavos rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programos 2017–2021 m. patvirtinimo“, jos paskirtis – numatyti priemonės, ribojančias aplinkos oro taršą bei mažinančias jos neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai, jų vykdytojus bei lėšų poreikį. Programos tikslas yra užtikrinti švaresnį Jonavos rajono savivaldybės aplinkos orą, vykdyti aplinkos oro taršos prevenciją ir sukurti sveikesnes žmonių gyvenimo sąlygas rajone. Šioje programoje numatytos priemonės:

31.1. • gyventojų apklausa, skirta įvertinti kvapus, kylančius iš ūkinėje komercinėje veikloje naudojamų stacionarių taršos kvapais šaltinių gyvenamosios aplinkos ore;

31.2. parengti apklausos metodiką bei apklausos anketą, apklausti 10 proc. Šilų ir Juškonių gyvenviečių gyventojų. Priemonės įvykdymo Laikotarpis 2018-2019 m.;

31.3. informuoti visuomenę ir suinteresuotas institucijas apie aplinkos oro taršos lygį, įvykdymo laikotarpis – vykdoma nuolat.

Detalesnis priemonių sąrašas pateiktas 6 lentelėje. Jonavos rajono savivaldybėje yra nuolat tiriami oro kokybė, gyventojai informuojami apie oro kokybę Jonavos rajono savivaldybės tinklapyje.

6 lentelė. Jonavos rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programoje 2017–2021 m. numatytos priemonės

Priemonių pobūdis	Priemonės
Techninės	<p>Apriboti stacionarių taršos šaltinių veiklą (esant nepalankioms teršalų išsisklaidymo sąlygoms ar iškilus grėsmei, kad gali būti viršijamos ribinės vertės); Asfaltuoti kelius ir gatves; Nuolat ir kokybiškai valyti gatves (po žiemos sezono valyti nuo kelkraščių susikaupusias žemes); Laistyti žvyrkelius (esant sausiesiems orams ir kai kietųjų dalelių koncentracija aplinkos ore viršija viršutinę vertinimo ribą); Statybos vietose, įsirengus laikiną ratų plovimo įrenginį, prižiūrėti statybos aikštes, kelius ir greta statybos objektų esančias gatves ir šaligatvius; Laikinais apriboti transporto eismą (išskyrus visuomeninį ir spec. transportą) tam tikroje savivaldybės teritorijoje (kai susidaro nepalankios teršalų išsisklaidymo sąlygos arba kai viršijamos ribinės užterštumo vertės 7 dienas iš eilės); Kontroliuoti autobusų su dyzeliniais varikliais išmetamųjų dujų dūmingumą ir neišleisti važiuoti autobusų, viršijančių dūmingumo ribas pagal LAND 15:2000 numatytus reikalavimus; Apželdinti sanitarines zonas tarp pramonės teritorijų ir gyvenamųjų kvartalų taip mažinant išsklaidytą taršą (remiantis teritorijos bendrojo plano sprendiniais); Atsižvelgiant į keleivių srautus, optimizuoti viešojo transporto maršrutus ir grafikus, racionaliai parinkti keleivių vežimo priemones (remiantis teritorijos bendrojo plano sprendiniais); Plėtoti visuomeninio transporto maršrutinį tinklą su stotelių ir galutinių punktų įrengimu naujai užstatomose teritorijose, jį optimizuoti reguliarių (ne rečiau kaip kartą per trejus metus) keleivių srautų tyrimo pagrindu; Siekiant sumažinti tranzitinio automobilių transporto srautus per miesto centrą ir tokiu būdu pagerinti oro kokybę įrengti aplinkkelį; Atnaujinti viešojo transporto priemones (kasmet atnaujinant bent po du autobusų parko autobusus), juos keičiant naujais arba važinėtais autobusais (po 10 metų eksploatacijoje); Įrengti pėsčiųjų ir dviračių takus; Apšiltinti gyvenamuosius ir ūkinės veiklos pastatus (siekiant šildymo sezono metu sumažinti iš centralizuotų šilumos tinklų ir individualių gyvenamųjų namų šildymo sistemų išmetimus (azoto oksidai, anglies monoksidai, kietosios dalelės));</p>
Organizacinės	<p>Visuomenės informavimas (apie aplinkos oro kokybę ir nepalankias meteorologines sąlygas, sąlygojančias taršos koncentraciją); Pareikalauti iš įmonių, turinčių didžiausią įtakos teršalų koncentracijos didėjimui, kad parengtų oro taršos kietosiomis dalelėmis mažinimo priemonių planus ir kontroliuoti jų įgyvendinimą; Žolės deginimo ir gaisrų prevencija; Savivaldybės aplinkos oro kokybės stebėsenos vykdymas, atliekant matavimus; Informacijos apie oro kokybės stebėsenos rezultatus teikimas Jonavos rajono savivaldybės internetinėje svetainėje, pateikiant informaciją visuomenei lengvai suprantamais būdais; Susitikimų su visuomenės atstovais organizavimas, pristatant aplinkosauginių programų, projektų įgyvendinimo rezultatus;</p>

Priemonių pobūdis	Priemonės
	Gyventojų informavimas namų šilumos sistemų, apšiltinimo, buitinių atliekų deginimo namų katiluose žalos temomis (siekiant sumažinti individualių namų šildymo ir su tuo susijusios oro taršos dalį, tai gali būti atliekama skelbiant informaciją internete, rengiant aplinkosaugos straipsnius laikraščiuose, organizuojant seminarus ir kt. renginius); Dalyvavimas naujai planuojamų veiklų poveikio aplinkai vertinime.

(Šaltinis: Jonavos rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programa 2017-2021 m.)

32. Jonavos rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programoje 2017–2021 m., patvirtintoje 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. 1TS-324 „Dėl Jonavos rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programos 2017–2021 m. patvirtinimo“, nurodyta, kad didžiausią oro taršą iš stacionarių taršos šaltinių Jonavos rajone generavo viešosios elektros energijos ir šilumos gamybos, chemijos ir naftos pramonės įmonės. Didžiausia tarša iš stacionarių taršos šaltinių yra stebima centrinėje rajono dalyje – Jonavos mieste, kur išsidėsčiusi didžioji dalis teršiančių objektų.

33. Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtros Jonavos rajono savivaldybės teritorijoje specialiajame plane, patvirtintame 2013 m. spalio 31 d. sprendimu Nr. 1TS-322 „Dėl Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtros Jonavos rajono savivaldybės teritorijos specialiojo plano patvirtinimo“, yra siūlomi dviejų tipų sprendiniai: saulės ir vėjo jėgainių plėtra ir biokuro, biodujų, biodegalų ir bioalyvų gamybos bei panaudojimo plėtra. Saulės ir vėjo jėgainių (elektrinių) plėtros teritorijos rengiamame specialiajame plane diferencijuotos į tris grupes:

33.1. I-oji – saulės ir vėjo jėgainių parkų plėtra, kai bendras elektros energiją generuojančių įrengimų galingumas 6 MW ir daugiau;

33.2. II-oji – saulės ir vėjo jėgainių parkų bei pavienių įrengimų plėtra, kai bendras elektros energiją generuojančių įrengimų galingumas iki 6 MW;

33.3. III-ioji – pavienių įrengimų iki 350 kW plėtros zonos.

34. Biodujų jėgainių plėtra siūloma prie esamų gyvulininkystės įmonių bei šiuo metu neveikiančių fermų, įvertinant galimybę jas atkurti dėl patogios vietos bei dalinio teritorijos bei statinių paruošimo, esant galimybei, neveikiančias fermas panaudojant biokuro gamybos cechams (šiaudų granulėms ar kitam kurui gaminti, sandėliuoti).

35. Jonavos miesto bei Jonavos rajono didesnių miestelių CŠT sektoriaus plėtros galimybės ir poreikis išanalizuoti **Jonavos rajono šilumos ūkio specialiajame plane ir Jonavos miesto šilumos tiekimo specialiojo plano ir šilumos šaltinių naudojimo reglamento atnaujinimo projekte** (2010 m.). Remiantis minėtais dokumentais, šiame projekte pažymėtos esamos Jonavos miesto katilinės, naudojančios atsinaujinantį gamtinės kilmės kurą. Be to, Jonavos miesto teritorijoje katilinių plėtra nenumatoma, tačiau rekonstruojant esamas bei ateityje planuojant naujas katilines, siūloma įrengti AEI naudojančius katilus, naudoti pagal naujausias technologijas pagamintus kogeneracinius įrenginius.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE

36. Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikiame strateginiame plėtros plane 2014–2020 m., patvirtintame Mažeikių rajono savivaldybės 2013 m. liepos 26 d. sprendimu Nr. T1-219 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikio strateginio plėtros plano 2014–2020 m. patvirtinimo“, nurodyta, jog aplinkos oro kokybės gerėjimas sietinas su viešojo ir ekologiško transporto skatinimu, optimaliu transporto srautų valdymu, viešųjų paslaugų pasiekiamumo nuotoliniu būdu plėtra. Svarbus aspektas – pramonės ir energetikos į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekio mažinimas bei taršos prevencijos priemonių diegimas, atsinaujinančių energijos šaltinių galimybių panaudojimo skatinimas ir rėmimas, efektyvesnis elektros ir šilumos energijos vartojimas. Didžiausias išmestų teršalų kiekis rajone priklauso nuo stambiausio oro teršėjo rajone – naftos perdirbimo pramonės.

37. Priemonės oro kokybei Mažeikių rajone gerinti numatytos ir integruotos **Mažeikių rajono savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano**, patvirtinto Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T1-326 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės 2017–

2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, programose (Mažeikių miesto darnaus judumo plano parengimas, pėsčiųjų ir dviračių takų įrengimas, viaduko virš geležinkelio Mažeikių m., Algirdo g., įrengimas, gatvių važiuojamųjų dalių rekonstrukcija, eismo srautų automatizavimas, viešojo transporto priemonių atnaujinimas (naujų ekologiškų viešojo transporto priemonių įsigijimas), viešojo transporto maršrutų optimizavimas, pastatų renovacija, visuomenės informavimas). Mažeikių rajono savivaldybėje nėra galiojančios oro taršos mažinimo programos.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE

38. **Akmenės rajono savivaldybės 2016–2021 m. strateginiame plėtros plane**, patvirtintas Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. T-277 „Dėl Akmenės rajono savivaldybės 2016–2021 m. strateginio plėtros plano patvirtinimo“, suformuoti trys uždaviniai, kurių įgyvendinimo priemonės prisidėtų prie oro taršos mažinimo. Uždaviniai, susiję su susisiekimo gerinimu, viešosios ir energetinės infrastruktūros plėtra ir aplinkos kokybės gerinimu (žr. 26 lent.). Plane nurodyta, kad pagrindiniai taršos šaltiniai yra pramoniniai procesai, įskaitant energijos gavybą ir gamyklinę veiklą, transportas, namų šildymas, atliekų apdorojimas ir ūkininkavimas. Didžiausią įtaką oro būklei Akmenės rajono savivaldybėje turi mineralinių medžiagų apdirbimo pramonė ir viešosios elektros energijos ir šilumos gamyba.

7 lentelė. Akmenės rajono savivaldybės 2016–2021 m. strateginiame plėtros plane numatyti uždaviniai ir priemonės

Uždaviniai	Priemonės
Gerinti susisiekimo infrastruktūrą ir plėtoti ekologišką transportą	Akmenės rajono savivaldybės ekologinio transporto plėtra
Plėsti ir modernizuoti rajono viešąją bei energetinę infrastruktūrą	Akmenės rajono savivaldybės administracinių pastatų modernizavimas, didinant jų energijos vartojimo efektyvumą Akmenės rajono savivaldybės visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas ir modernizavimas Akmenės rajono daugiabučių gyvenamųjų namų pastatų modernizavimas, didinant jų energijos vartojimo efektyvumą Atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano įgyvendinimas Vėjo jėgainių parko Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje įrengimas Hidroelektrinių įrangos atnaujinimas ir plėtra Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje įrengimas Akmenės rajono savivaldybės darnios energetikos veiksmų plano priemonių įgyvendinimas
Išsaugoti ir gerinti aplinkos kokybę	Akmenės rajono savivaldybės bešeimininkų, apleistų pastatų ir kitų aplinką neigiamai veikiančių objektų likvidavimas Visuomenės švietimo aplinkosaugos klausimais Akmenės rajono savivaldybės teritorijoje vykdymas

(Šaltinis: Akmenės rajono savivaldybės 2016–2021 m. strateginiame plėtros planas)

39. **Akmenės rajono savivaldybės 2017–2019 metų strateginiame veiklos plane**, patvirtintame Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-16(E) „Dėl Akmenės rajono savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, išvardinti pagrindiniai aplinkos oro teršėjai, tačiau konkrečių priemonių nėra. **Akmenės rajono savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano Verslo rėmimo, aplinkos apsaugos ir žemės ūkio plėtros programoje Nr. 6** yra numatytas Akmenės rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įgyvendinimas.

40. **Akmenės rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2017 metų priemonių sąmatoje**, patvirtintoje Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-16(E) „Dėl Akmenės rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo

specialiosios programos 2017 metų priemonių sąmatos patvirtinimo“, numatytos išlaidos aplinkosauginiam švietimui.

41. Šiuo metu galiojančios oro kokybės valdymo programos Akmenės rajono savivaldybėje nėra (remiantis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymu ir Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 3, 4, 10 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymu).

42. **Akmenės rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialiajame plane**, patvirtintame Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2010 m. birželio 23 d. sprendimu Nr. T-148 „Dėl Akmenės rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialaus plano patvirtinimo“ (toliau – Akmenės rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialusis planas), nurodyta, kad Akmenės rajone didžiausias stacionarios taršos šaltinis yra mineralinių medžiagų apdirbimo pramonė. Jos išmetami teršalai turi lemiamą įtaką Naujosios Akmenės miesto oro kokybei, ypač pučiant rytų ir pietryčių vėjui. **Akmenės rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialiajame plane** nurodyta, kad plėtojant Akmenės rajono šilumos ūkį numatoma išlaikyti CŠT sistemas, didinti jų efektyvumą tuose urbanizacijos centruose arba zonose, kuriose ekonominiu ir aplinkosauginiu požiūriu tai naudinga, plėtoti vietinių, AIE panaudojimą CŠT sistemose ir skatinti kogeneracijos potencialo bei atliekinės šilumos panaudojimą. Akmenės rajono savivaldybės teritorijos šilumos ūkio specialiajame plane išskirtos trys zonos: centralizuoto aprūpinimo šiluma (CŠT), mišri aprūpinimo šiluma ir ne CŠT aprūpinimo šiluma zonos. CŠT zonoje aprūpinimas šiluma vyksta centralizuotu būdu, todėl neigiamo poveikio aplinkai mažinimas gali būti vykdomas tobulinant CŠT sistemą. Mišraus aprūpinimo šiluma zonoje, kurioje aprūpinimas šiluma vyksta iš CŠT sistemos arba iš vietinių (individualių) katilinių, kūrenamų gamtinėmis dujomis, neigiamas poveikis aplinkos orui gali būti mažinamas skatinant pasirinkti gamtinėmis dujomis kūrenamus katilus ir **ribojant** kūrenimą kietuoju kuru. Tuo metu ne CŠT aprūpinimo šiluma zonoje turėtų būti siekiama skatinti vartotojus naudoti mažiausiai taršias iš prieinamų kuro rūšis.

DEVINTASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS KĖDAINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE

43. **Kėdainių rajono strateginiame plėtros plane iki 2020 metų**, patvirtintame Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 10 d. sprendimu Nr. TS-3 „Dėl Kėdainių rajono strateginio plėtros plano iki 2020 metų patvirtinimo“, numatytas prioritetas – darnų žmogaus ir aplinkos vystymąsi užtikrinanti infrastruktūra. Apibūdinant šį prioritetą, nurodyta, kad užtikrinant darnų žmogaus ir aplinkos vystymąsi rajone bus pasiektas aukštas aplinkos apsaugos kokybės lygis: rajone veiks modernios aplinkosaugos sistemos, rengiamos ir įgyvendinamos gyventojų aplinkosauginio švietimo bei aplinkos kokybės monitoringo programos, užtikrinta geriamojo ir paviršinio vandens išteklių apsauga, rajono gyventojai bus aprūpinami kokybišku geriamuoju vandeniu, bus įgyvendintos oro taršos prevencijos priemonės; Kėdainių rajone bus siekiama, kad pramonė ir žemės ūkis būtų plėtojami nepažeidžiant ekologinės pusiausvyros, prisidedant prie klimato kaitos bei gamtos išteklių apsaugos; bus skatinamas AEI bei aplinką tausojančių technologijų naudojimas pramonėje bei žemės ūkyje. Plane išskeltas uždavinys, prisidedantis prie oro taršos mažinimo – „modernizuoti ir plėsti inžinerinio aprūpinimo sistemą (šilumos ūkis, nuotekos ir jų valymas, telekomunikacijos ir kt.)“, kurio bus siekiama statant Kėdainių dumblo apdorojimo įrenginius. Siekiant įgyvendinti uždavinį „plėtoti rajono transporto infrastruktūrą gerinant susisiekimą“, bus atnaujinamas autobusų parkas ir sutvarkyta techninė bazė, asfaltuotos Kėdainių miesto Babėnų kvartalo žvyruotos gatvės.

44. **2017–2019 metų Kėdainių rajono savivaldybės strateginiame veiklos plane**, patvirtintame Kėdainių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. TS-272 „Dėl 2017-2019 metų Kėdainių rajono savivaldybės strateginio veiklos plano patvirtinimo“, numatyta aplinkosaugos programa, kuria siekiama sudaryti prielaidas sveikai ir švariai aplinkai, gamtos išteklių, kraštovaizdžio elementų bei kompleksų atkūrimui ir gausinimui, aplinkosauginės informacijos rengimui ir sklaidimui. Tuo pačiu siekiama įgyvendinti ES keliamus aplinkosaugos

reikalavimus. Dauguma programos tikslų ir priemonių yra tęstinės, įgyvendinamos jau daug metų. Pirmasis tikslas yra įgyvendinti Aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos finansuojamas priemonės. Tikslui pasiekti yra numatyti du uždaviniai, susiję su oro taršos mažinimu. Pirmasis uždavinys – gerinti aplinkos kokybę ir apsaugą, įgyvendinant aplinkos kokybės gerinimo ir apsaugos priemones, aplinkos monitoringo, prevencines, aplinkos atkūrimo priemones. Antrasis uždavinys – visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo gerinimas įgyvendinant tokias priemones kaip 2017 m. aplinkos apsaugos švietimo programos įgyvendinimas ir priemonių, susijusių su visuomenės informavimu ir ekologiniu švietimu, įsigijimas.

45. Kėdainių rajone galiojančios oro kokybės valdymo programos nėra (vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymu ir Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 3, 4, 10 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymu). Šiuo metu yra rengiamas Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtros veiksmų planas, kuris bus patvirtintas 2018 m. Šilumos ūkio specialusis planas šiemet bus atnaujintas. Atsinaujinančių energijos išteklių plėtros programa nėra parengta.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS

ORO TARŠOS MAŽINIMO PRIEMONĖS ELEKTRŪNŲ SAVIVALDYBĖJE

46. **Elektrėnų savivaldybės strateginiame plėtros plane 2014–2020 m.**, patvirtintame Elektrėnų savivaldybės tarybos 2013 m. balandžio 24 d. sprendimu Nr. TS-80 „Dėl Elektrėnų savivaldybės strateginio plėtros plano 2014–2020 m. patvirtinimo“, numatytas prioritetas, prisidedantis prie oro taršos mažinimo – darnus teritorijų ir teritorijų ir infrastruktūros vystymas. Tarp šio prioriteto plėtros tikslų išvardintas tikslas atnaujinti ir plėsti inžinerinio aprūpinimo sistemas. Šiam tikslui įgyvendinti vienas iš iškeltų uždavinių yra atnaujinti ir plėsti energetikos sistemas, kuris įgyvendinamas pasitelkiant tokias, su oro taršos mažinimu susijusias priemones: katilinių ir centralizuoto šilumos ir karšto vandens tiekimo (CŠT) tinklų modernizavimas/įrengimas diegiant šiuolaikines technologijas, katilinių modernizavimas/statyba pritaikant alternatyvios energijos gamybos metodus, pasyvių pastatų statybos plėtra. Kitas šio prioriteto tikslas yra vykdyti darnią susisiekimo infrastruktūros plėtrą. Šiam tikslui pasiekti nustatytas uždavinys plėtoti ir tobulinti susisiekimo infrastruktūrą bei viešojo transporto paslaugas. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatytos tokios, su oro taršos mažinimu susijusios priemonės: mažai taršaus viešojo transporto plėtra, žvyruotų kelių asfaltavimas, viešojo transporto plėtra, dviračių ir kito bevariklio transporto takų, kelių ir su tuo susijusios infrastruktūros įrengimas, alternatyviais degalais varomų transporto priemonių naudojimo infrastruktūros plėtra. Trečiasis tikslas numato efektyvios aplinkos apsaugos ir atliekų tvarkymo sistemos kūrimą. Vienas iš šiam tikslui pasiekti iškeltų uždavinių – užtikrinti ekologišką gamtinę aplinką. Jam įgyvendinti numatytos tokios priemonės: aplinkos apsaugos monitoringo programos sukūrimas ir vykdymas, aplinkos oro kokybės valdymo programos įgyvendinimas, gatvių valymo technologijų atnaujinimas ir plėtra.

47. **Elektrėnų savivaldybės 2017–2019 metų strateginiame veiklos plane**, patvirtintame Elektrėnų savivaldybės tarybos 2017 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. V.TS-1 „Dėl Elektrėnų savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, yra numatyta „Sveikos, švarios ir saugios gyvenamosios aplinkos kūrimo“ programa, kuria siekiama sumažinti aplinkos užterštumą, gerinti aplinkos būklę ir kokybę, savivaldybėje pagerinti kelių ir gatvių dangas, padidinti eismo saugumą ir sumažinti eismo nelaimių skaičių, rekonstruoti esamas automobilių stovėjimo aikštes, įrengti naujas, rekonstruoti ir atnaujinti transporto ir pėsčiųjų tiltus, įrengti naujus ir atnaujinti esamus kelio ženklus bei eismo valdymo priemones. Siekiant įgyvendinti programos tikslą saugoti ir puoselėti natūralią gamtą, numatytas uždavinys projektuoti, statyti, rekonstruoti ir eksploatuoti gamtosauginius objektus. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatytos tokia su oro tarša susijusi priemonė – Elektrėnų savivaldybės aplinkos oro kokybės monitoringas.

48. **Elektrėnų savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo 2011–2020 metų programos**, patvirtintos Elektrėnų savivaldybės tarybos 2011 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. TS - 258 „Dėl Elektrėnų savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo 2011–2020 metų programos patvirtinimo“,

tikslas – imtis reikiamų priemonių, kad ribinės ar kitos Normose nurodytos užterštumo vertės ir pavojaus slenksčiai nebūtų viršyti, palaikyti ir toliau gerinti tinkamą aplinkos oro kokybę. Programos uždaviniai: suformuoti aplinkos oro kokybės stebėsenos (monitoringo) ir valdymo Elektrėnų savivaldybėje sistemą, užtikrinti veiksmų bei priemonių, kad būtų sumažintas pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai, kai aplinkos oro užterštumo lygis viršija pavojaus slenkstį, bei priemonių, skirtų gerinti aplinkos oro kokybę Elektrėnų savivaldybėje, įgyvendinimą, suformuoti informacijos apie aplinkos oro kokybę Elektrėnų savivaldybėje teikimo visuomenei sistemą ir informuoti visuomenę. Programos įgyvendinimas numatytas dviem etapais. Antrasis įgyvendinimo etapas – 2016–2020 metai. Jo metu tobulinama aplinkos oro kokybės stebėsenos (monitoringo) sistema, renkama informacija apie aplinkos oro taršą, įgyvendinamos aplinkos oro kokybės gerinimo priemonės, visuomenė informuojama apie aplinkos oro kokybę. Pastebėtina, kad antrajam etapui nėra parengtas priemonių įgyvendinimo planas.

II SKYRIUS

SAVIVALDYBĖSE TAIKOMŲ PRIEMONIŲ ANALIZĖS APIBENDRINIMAS

49. Apibendrinta savivaldybėse suplanuotų priemonių, skirtų oro taršos mažinimui arba prisidedančių prie oro taršos mažinimo, analizė pateikta 8 lentelėje. Priemonės suskirstytos į kelias grupes: energetinės ir viešosios infrastruktūros, susisiekimo infrastruktūros, oro taršos ir oro kokybės valdymo, namų ūkiams skirtos priemonės.

8 lentelė. Savivaldybėse numatytos priemonės, susijusios su oro taršos mažinimu

Priemonės	Vilniaus m. sav.	Kauno m. sav.	Klaipėdos m. sav.	Šiaulių m. sav.	Panėvėžio m. sav.	Jonavos r. sav.	Mažeikių r. sav.	Akmenės r. sav.	Kėdainių r. sav.	Elektrėnų sav.
Energetinė ir viešoji infrastruktūra										
modernizuoti gyvenamąjį būstą ir visuomeninės paskirties pastatus, didinant energinį efektyvumą	+	+	+	+	+	+	+	+		
modernizuoti katilines, keičiant esamus katilus į biokuro	+		+		+	+				+
įtraukti energinio efektyvumo reikalavimus į viešųjų pirkimų sritį	+									
skatinti projektus (tarp jų viešosios paskirties pastatų), kurie naudotų AEI ar CŠT	+		+	+	+			+	+	
riboti katilų, naudojančių kietąjį kurą plėtrą CŠT ir gamtinių dujų zonose	+	+		+				+		
didinti šilumos gamybos efektyvumą		+		+						
plėtoti saulės, vėjo, biudujų jėgaines						+		+		
plėtoti pasyvių pastatų statybą										+
parengti ir įgyvendinti AEI naudojimo plėtros planą			+					+		
utilizuoti ir saugoti nuotekų dumblą			+						+	
tobulinti miesto apšvietimo sistemą					+					
Susisiekimo infrastruktūra										
plėtoti ekologišką, mažai taršų visuomeninį transportą	+	+	+		+	+	+	+	+	+
skatinti įsigyti elektromobilius	+									
atnaujinti gatvių priežiūros įrangą	+	+		+						+
plėtoti dviračių ir pėsčiųjų takus	+		+		+	+	+			+
rengti ekologiško vairavimo mokymus	+									
riboti transporto eismą tam tikrose teritorijose (laikinas)	+			+		+				
mažinti važiavimo į miesto centrą patrauklumą	+									
valyti gatves, kiemus ir dangą ir gerinti valymo technologijas	+			+	+					
remontuoti gatves ir kiemus	+	+		+		+	+			
keisti savivaldybės transporto priemonės į labiau ekologiškas	+									
riboti ar nukreipti sunkiųjų transporto priemonių/tranzitinio eismo srautus	+	+								
įrengti elektromobilių zonas (su elektromobilių įkrovimo vietomis)			+		+					+
didinti ekologiško kuro naudojimą miesto viešajame transporte			+							
rekonstruoti ir asfaltuoti žvyrkelius						+			+	+
optimizuoti viešojo transporto organizavimą (maršrutus, laiką ir pan.)	+					+	+			
apželdinti plotus prie gatvių, didinti žaliuosius plotus				+	+	+				
Oro taršos ir oro kokybės valdymas										
oro taršos prevencinių priemonių įgyvendinimo stebėseną	+		+						+	
stebėti ir modeliuoti oro kokybę	+	+			+				+	
rengti ir įgyvendinti aplinkos oro kokybės valdymo programas ir jų įgyvendinimo planus		+		+	+	+				+
atnaujinti oro kokybės stebėsenos įrangą				+						
įrengti papildomas oro taršos matavimo stoteles					+					

laikina riboti stacionarių taršos šaltinių veiklą, esant poreikiui ar grėsmei							+			
Namų ūkiai										
skatinti keisti elektros prietaisus	+									
planuoti teritorijas, kad paslaugų teikėjas būtų arčiau paslaugų gavėjo	+									
Informuoti ir šviesti visuomenę oro taršos klausimais	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
atlikti individualių namų inventurizaciją				+						
šviesti individualių namų gyventojus apie skirtingų kuro rūšių poveikį oro kokybei				+						

50. Kaip matyti 8 lentelėje, tarp dažniausiai taikomų priemonių išskirtinas gyvenamojo būsto ir viešosios paskirties pastatų modernizavimas didinant jų energinį efektyvumą. Kita priemonė yra susijusi su projektų, kurie skatintų AEI ar CŠT naudojimą, taip pat katilinių modernizavimu (dažnai minima priemonė – esamų katilų keitimas į biokuro katilus). Analizuojant šilumos ūkiuose įgyvendinamas priemones, paminėtinas draudimas CŠT ar mišrioje zonoje šilumos energijos gamybai naudoti kietąjį kurą arba tokio kuro naudojimo apribojimas.

51. Tarp infrastruktūros priemonių išskirtinas ekologiškų ir draugiškų aplinkai visuomeninio transporto priemonių įsigijimas ir visuomeninio transporto optimizavimas, darnaus judumo sprendimai (pavyzdžiui, dviračių ir pėsčiųjų takų plėtra), kelios priemonės apima gatvių remontą ir tiesimą, asfaltavimą, taip pat išskirtinos priemonės, kuriomis siekiama skatinti elektra varomo transporto plėtrą. Tarp oro taršos ir oro kokybės valdymo priemonių išskirtina tik vienoje savivaldybėje (Jonavos rajono) taikoma priemonė – laikinas stacionarių taršos šaltinių veiklos ribojimas, kai yra viršijamos nustatytos ribinės oro kokybės vertės. Paminėtina, kad savivaldybių lygmeniu dėmesys atkreipiamas taip pat į namų ūkius: namų ūkiai skatinami taupiau vartoti elektros energiją, siekiama išdėstyti viešųjų paslaugų teikimo vietas taip, kad jos būtų kuo arčiau paslaugų gavėjų. Pažymėtinos priemonės, nustatytos Šiaulių miesto savivaldybėje, kuriomis siekiama inventorizuoti namų ūkiuose naudojamus katilus. Tokios priemonės įgyvendinimas Lietuvos mastu galėtų sudaryti pagrindą taikyti į šilumos gamybą namų ūkiuose nukreiptas priemones, sudarančias prielaidas mažinti jų sukeltą oro taršą.

52. Išanalizavus savivaldybių strateginius dokumentus, kuriuose numatytos priemonės, prisidedančios prie oro taršos mažinimo, nustatyta, kad savivaldybėse trūksta ilgalaikio požiūrio. Plėtros strategijos dažniausiai numatytos iki 2020 arba 2021 metų, tuo metu strateginiai veiklos planai sudaromi artimiausiems trejiems metams. Tokia pat situacija yra analizuojant oro kokybės valdymo programas. Tai reiškia, jog savivaldybėse numatytų priemonių poveikis siekiant Lietuvai nustatytų oro taršos mažinimo tikslų yra sunkiai numatomas. Siekiant ilgalaikio priemonių poveikio, jos turi pasižymėti tęstinumu.